

Tussen begrijpen en missen: culturele verschillen in de behandelkamer

NPI Online Schemateam

VSt congres 2026

Voorstelrondje

- ▶ Wypkjen de Snoo-Glas, GZ-psycholoog & senior schematherapeut bij NPI & Netwerkcentrum Transculturele Psychiatrie, Dimence
- ▶ Anne Bode, GZ-psycholoog & junior schematherapeut, NPI & Neurowave
- ▶ Ruben Asselbergs, GZ-psycholoog, orthopedagoog & aspirant-schematherapeut, NPI
- ▶ Zohra Zouaghi, social worker

Wat is cultuur?

(Sub)cultuur

- ▶ Etniciteit
- ▶ Nationaliteit
- ▶ Religie of levensbeschouwing
- ▶ Regionaal
- ▶ Geaardheid
- ▶ Gender
- ▶ Leeftijd
- ▶ Sociale klasse
- ▶ Handicap
- ▶ Taal
- ▶ Leeftijd/generatie

Voorstelrondje deelnemers

Hoedje af,
voor jou!

Praktijkvoorbeelden spanning bij culturele verschillen

- ▶ Anne
- ▶ Wypkjen
- ▶ Ruben
- ▶ Eigen voorbeelden?

Denkfouten & valkuilen

- Euro-centrisch perspectief
- Overculturalisering
- Niet vragen naar de culturele achtergrond
- Vooroordelen
- Ontkennen of goed praten

Copingstijlen therapeut

I VERMIJDING

De spanning buiten beeld houden

Er geheel omheen praten • spanning niet benoemen • culturele verschillen ontkennen: 'Ik zie geen kleur'.

II OVERCOMPENSATIE

Overmatig verantwoordelijkheid nemen

Zich verantwoordelijk voelen voor al het racisme en de discriminatie • zichzelf voortdurend monitoren • op eieren lopen.

III OVERGAVE

Concluderen dat je niet kunt helpen

Denken: 'Ik kan deze behandeling niet' • doorverwijzen naar een 'meer gespecialiseerde' therapeut of iemand met dezelfde culturele achtergrond.

Gemeenschappelijke valkuil: minder open contact, nieuwsgierigheid en gezamenlijke betekenisgeving.

Ervaringsverhaal

"Verbinding behouden als het spannend wordt"

Schema's

- Minderwaardigheid/schaamte
- Emotioneel tekort
- Gebrek aan zelfcoherentie
- Gebrek aan betekenisvolle wereld
- Gebrek aan rechtvaardigheid

(groeps)schematherapie bij expats binnen NPI

Vaak onvervulde basisbehoeften bij expats

- ▶ Veiligheid
- ▶ Verbinding
- ▶ Zelfcoherentie (diffuus beeld van zichzelf en de ander/de wereld)

Meestvoorkomende schema's van Engelstalige doelgroep bij het NPI (2021-2023, n=32)

- ▶ Negativisme/pessimisme
- ▶ Verlating
- ▶ Sociaal isolement

Groepjes van 3

- ▶ Wanneer merkte jij dat je spanning voelde als therapeut door de cultuurverschillen met je cliënt?
- ▶ Welke schema's werden bij jezelf geraakt? Welke neiging had je?
- ▶ Hoe ben je daar mee omgegaan? Heb je het besproken of niet? Waarom (niet)?
- ▶ Maak jouw dilemma of ervaren spanning in contact met je cliënt in een rollenspel bespreekbaar.
- ▶ Hoe ging dit? Reflecteer hoe het was voor diegene in therapeutrol en in cliëntrol.

Terugkoppeling

- ▶ Reacties/vragen?
- ▶ Wat ga je anders/hetzelfde doen?

Gezonde volwassene

- ▶ **Ken je eigen culturele bril**
- ▶ **Wees nieuwsgierig naar die van de cliënt**
- ▶ **Check je aannames**
- ▶ **En blijf open voor feedback en herstel**

Lezen/luisteren

- ▶ Artikel over Engelstalige schematherapiegroepen bij NPI:
Ver van huis, samen in Amsterdam, Van Woerkom, M., Koch, M & Dil, L.M.
Tijdschrift voor Psychotherapie, 5, (2023)
- ▶ Cultural Formulation Interview | DSM-5
- ▶ The role of migration processes and cultural factors in the classification of personality disorders - PubMed
- ▶ Boek *Decolonised Minds: When Radical Becomes Rational: A Framework for Decolonising Psychotherapy* Decolonised Minds: When Radical Becomes Rational: A Framework for Decolonising... | bol
- ▶ Podcast over culturele sensitiviteit (met Indra Boedjarath):
<https://open.spotify.com/episode/1xHA1UdB4i0EvRnl7lCs6e?si=8lsuGA7uQsK47-Q6ObVJcg>

Contact

- ▶ Wypkjen.de.Snoo-Glas@npsai.nl
- ▶ Anne.Bode@npsai.nl
- ▶ Ruben.Asselbergs@npsai.nl
- ▶ zohra.zouaghi@gmail.com